

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Børnehjemmet

„GAMLE MINDER“

1891—1916

Eksprestrykkeriet - Herning

„Gamle Minder“.

Saaledes kaldte Frk. Poulina Blom sit lille hyggelige Hjem i Gjellerup Lund, hvilket hun før sin Død testamenterede til et Børnehjem for Piger, og dette Navn tog Børnehjemmet i Arv fra den Dag, den 5. Marts 1891, da det indviedes af den afdøde Stifterindes Broder, Provst Blom, der i en Aarrække havde været Præst i Gjellerup og Sunds, indtil han kort før nævnte Dag forflyttedes til Dalby og Thureby paa Sjælland.

Og naar Børnehjemmet nu altsaa kan holde 25 Aars Fest, begynder det at kunne svare saa nogenlunde til sit Navn. Det har nu virkelig gamle Minder at tænke tilbage paa og, Gud ske Lov, ikke blot gamle, men ogsaa gode Minder, Minder, der taler højt baade om Guds og Menneskers Kærlighed. Og det er nogle af disse Minder, vi gerne vilde fremdrage i Anledning af Festdagen; thi det er godt at mindes de svundne Dage, for derved at kalde baade Taksigelsen og Bønnen frem.

Og her ville vi, som ret er, begynde med at sige, at Grunden til Børnehjemmet blev lagt i Kærlighed og Tro og under Bøn om Herrens Velsignelse.

Der er vel nu ikke mange tilbage af dem, der kendte Frk. *Blom*, men de vil sikkert alle bevidne, at det er sandt, hvad der staar paa hendes Gravsten deroppe paa Gjellerup Kirkegaard: „Hun var

Herrens og Menighedens Tjenerinde“. Det var det, der prægede hendes Liv. Og derinde i de smaa Stuer, hvor hun samlede Kvinder og Børn om sig, hvad enten det nu var for at fortælle om Hedningemissionens store Sag, eller det var for at holde Børnegudstjeneste, dér var det

Frk. Blom.

Guds Aand, der raadede, og det fejler ikke, at der er dem, der har gode, gamle Minder at tænke tilbage paa fra den Tid. Og det var den samme Aand, hun ønskede ogsaa fremdeles skulde raade, naar hendes Hjem i Fremtiden blev Hjem for de Smaa. Derfor bestemte hun udtrykkeligt og satte det som Maalet, der ikke maatte fraviges, at

Børnene opdroges „i de helliges Tro“, ligesom Hjemmet stilledes i et aandeligt Afhængighedsforhold af „kirkelig Forening for indre Mission i Danmark“.

Og saa begyndte da Børnehjemmet „Gamle Minder“ sin Virksomhed. Ringe og uanselig var Begyndelsen, og mange Vanskeligheder havde vi, der stod som den første Bestyrelse, at kæmpe med. Det saa næsten ud, som om det hele skulde gaa i Baglaas. Dels var vi uheldige med den første Bestyrerinde, der bl. a. havde den slemme Skavank, at det, hun daarligst kunde taale, var — Børn; dels var Troen paa Børnehjemmets Berettigelse og Fremtid kun meget ringe selv hos Guds Børn, og vor egen Tro derpaa var ogsaa kun saa som saa. Det var ikke langt fra, at vi, der skulde bære det frem

og tale dets Sag, følte os halvt forlegne og undselige derved, og ofte maatte slaa Øjnene ned, naar vi hørte, hvordan mange spaaede Børnehjemmet en snarlig Død, thi menneskelig set var Udsigterne alt andet end lyse. Og naar det alligevel gik anderledes, naar det ogsaa her gik efter Herrens Ord om Sennepsfrøet, da skyldtes det sikkert Frk. Bloms Tro til Gud og hendes Bøn om hans Velsignelse. Derfor hvilede Guds gode Haand trods alt over Hjemmet, og snart drev Skyerne ogsaa saa meget bort, at vi begyndte at kunne takke Gud og fatte Mod.

Den, der blev Redskab hertil, og som derfor i Virkeligheden maa nævnes som Børnehjemmet „Gamle

Minder“s egentlige Grundlægger, var *Lene Rasmussen* fra Herning, der Aaret efter Hjemmets Indvielse blev Bestyrerinde. Det kendtes snart, at hun var Pladsen voksen. Ikke blot kom der Orden og Hygge inden Døre, men hun gav sig helt hen for Børnene, som hun omfattede med Kærlighed, ligesom hun ogsaa forstod at opdrage dem med Alvor og Visdom. Der

· Lene Rasmussen.

var dengang 7 Smaabørn, og de skulde alle baade have Føde og Klæder, og desuden skulde Huset holdes vedlige indvendigt og udvendigt. Men hvad hun dog kunde faa ud af lidt! Thi der var i Sandhed kun lidt i Kassen. I Gennemsnit fik vi de første Aaringer ikke 50 Kr. om Aaret for hvert af Børnene, det ene havde vi ganske gratis, en lille Pige fra

København. Vistnok var Folk gode imod os, det vil vi ikke glemme, og lidt fik vi ogsaa fra offentlige Institutioner. Men hvem vil tro os, naar vi siger, at der i Husholdningen i et Aar kun brugtes 323 Kr. Og dog er det sandt. Og hvis nogen vilde have mistænkt os for at halvulte Børnene, da behøvede de blot at se indenfor Hjemmets Døre, for grundigt at blive kurerede for den Mistanke. Thi sundere og pænere Børn vilde de ikke kunne finde selv hos de mest velstillede Gaardmandsfamilier. Og som hun kunde sætte Børnene i Arbejde, passende til enhver Alder og Evne, og som hun kunde lave om ved gammelt, saa det blev som nyt! Der var ikke et Stykke Tøj saa aflagt, uden at det i hendes Hænder blev Stadstøj. Ja, der var dem, der ymte om, at Børnehjemmets Børn var altfor fine i Forhold til deres jævnaldrende. Men Regnskabet udviste, at der til disse 7—8 Børns Beklædning i et Aar kun var medgaaet 117 Kr. Skønt vor samlede Indtægt de første Aar næppe oversteg 1000 Kr. aarlig, og deraf skulde mindst 8 Personer daglig leve, kunde vi dog møde med en Beholdning paa over 200 Kr. Ikke sandt! Man fristes til at udbryde: Ak, de gode, gamle Tider! Men vi ville hellere sige: Gud var god imod os, og det var hans Velsignelse, der gjorde os rige. — Naar vi derfor samledes paa Børnehjemmet til Bestyrelsesmøder, hvor hvert Medlem — vi var 9 — havde sin Ægtefælle med, da var det tydeligt at mærke, at alle forenedes i Glæden over, hvad vi saa og hørte, og i Tak til Gud, fordi han lod det, der var begyndt saa smaat, lykkes saa godt.

I 5 Aar holdt hun ud. Saa slog hendes Kræfter ikke mere til. Og nu har hun allerede længe været hjemme hos Herren. Men vi, som kendte

hende, er enige om at sige: Velsignet være hendes Minde!

Fra 1897 til 1902 var *Vilhelmine Pedersen* fra Mørkøv paa Sjælland Bestyrerinde og Virksomheden fortsattes i alt væsentligt i det gode Spor, som den var ført ind i. Vi var nu ude over Begyndelsesvanskelighederne, mødte næsten allevegne fra Velvilje og Forstaaelse. Det kendtes bl. a. derpaa, at Gaverne strømmede rigeligere ind. Endogsaa langt borte fra. Og her maa vi fremfor alle andre nævne Grosserer P. F. Nielsen fra København. Barnefødt i Gjellerup, glemte han aldrig sin Fødeegn, men omfattede den med en sjælden trofast Kærlighed, hvorm

Vilhelmine Pedersen.

hans senere testamentariske Gave til Gjellerup Sogn og Børnehjem er et storslaet Vidnesbyrd. Det er derfor med Rette, at en Mindesten med hans Billede er rejst i Anlægget ved Hammerum. Men allerede i Aaret 1895 modtog vi det første Bevis paa hans Velvilje, idet han til vor store Overraskelse og Glæde sendte os 500 Kr. i Anledning af sit 25 Aars Jubilæum som københavnsk Borger. Det var paa en Tid, da det aarlige Overslag lød paa ca. 1400 Kr., saa det betød jo ikke saa lidt for os. — Et lignende Beløb modtog vi nogle Aar senere af Fabrikant N. Larsen i Anledning af hans Sølvbryllup. Han har nu ogsaa faaet Hjemlov, men naar vi dvæler ved gamle Minder, da staar hans Skikkelse levende iblandt

os. Thi han var med fra Begyndelsen og bar som Børnehjemmets mangeaarige Kasserer en væsentlig Del af Byrden, i Særdeleshed paa den Tid, da det var vokset langt ud over de første beskedne Former, og var naaet til at være Hjem for ca. 20 Børn, der som saadant stillede ganske anderledes Krav til Pengepungen end oprindeligt. Vi husker ham jo saa godt, den høje stille Mand, med det rolige, gennemtrængende Blik, den klare, skarpe Forstand, der hurtigt satte sig ind i de forskellige foreliggende Spørgsmaal, men først udtalte sig, naar vi andre var færdige, og saa alligevel næsten altid traf det rette. Men at Hjertet ogsaa slog varmt i ham, det fornåm vi saa ofte, og det viste han ogsaa ved den nævnte Gave, som han efter sin Sædvane ikke ønskede omtalt for nogen uvedkommende.

Hvor mange har han ikke paa denne sin stille og beskedne Maade rakt en hjælpende Haand. Børnehjemmet og mange andre vil mindes ham med Tak til Gud.

Foruden disse var der ogsaa andre, der fra Tid til anden betænkte os med Pengegaver. Saaledes nu afdøde Gaardejer P. Lassen i Agerskov og Enke Maren Knudsen i Torup og flere. Men skulde vi nævne alle dem, der i de svundne 25 Aar har været Børnehjemmets gode og trofaste Venner, da vilde det føre for vidt. Det er jo heller ikke Hensigten med dette lille Festskrift at flette en Mindekrans om de hensovede Venner, men saavidt muligt i korte Træk at skildre Hjemmets Vækst og Udvikling indenfor dette Tidsrum.

I Aaret 1902 indtraf atter et Bestyrerinde-Skifte, idet Vilhelmine Pedersen, hvis Hu stod til Sygeplejergerningen, ønskede at flytte. I hendes Sted valgtes

Marie Nielsen fra København, der endnu virker som Plejemoder ved Hjemmet. Hun har altsaa allerede nu en ikke saa kort Virketid at se tilbage paa, og vi kan kun ønske, at hun endnu længe maa kunne vedblive, thi vi synes, at hun daarlig kan undværes. Hendes Hjerte er hos Børnene, og hun er gennem de mange Aar vokset saaledes sammen med Gerningen, og med de mange store Børn, som allerede ere udgaaede fra Hjemmet, at de ser hen til hende, som til deres Moder, og til Børnehjemmet som deres egentlige Barndomshjem. Dertil kommer, at hun har gode praktiske Evner, Ligevægt i Sindet og forstaar at førene Alvor med Gammen. Men det er her paa sin Plads at tilføje, at naar alt gaar saa fredeligt og godt i Hjemmets daglige Liv, da skyldes det ogsaa den gode Støtte, hun allerede i flere Aar har haft i sin Medhjælperinde, *Johanne Liisberg*. De arbejder saa godt sammen, og, hvad der er det bedste, ere begge saaledes sindede, at de gerne ville holde sig det for Øje, der er udtalt af Stifterinden som Maalet for Børnehjemmets Gerning: „at opdrage Børnene i de helliges Tro“.

Marie Nielsen.

Men idet vi nu ere naede til at omtale Bestyrerindens Medhjælp, ligger jo allerede deri en Antydning af, at Virksomheden i Tidens Løb maa være vokset ret betydeligt. Og dette er ogsaa Tilfældet. Der kom efterhaanden flere og flere An-

modninger ude fra om Børns Optagelse, og vi vilde gerne imødekomme disse Anmodninger, saavidt det var os muligt. Men Pladsen i det lille Hjem dernede i Lund By var meget begrænset. Ikke blot de smaa Stuer forneden var helt optagne, men vi havde ogsaa maattet indrette en Sovesal paa Loftet. Dog var denne langtfra at kunne staa Maal med hygiejniske Fordringer; der var ikke højere til Loftet, end at et voksent Menneske maatte passe godt

Det gamle Børnehjem.

paa sit Hovede, at det ikke fik altfor mange Buler og Skrammer, inden man naaede ned igen. Og selv dette, at komme op og ned, udkrævede en Del gymnastiske Færdigheder, da det kun var, hvad man kalder en Hønsstige, der førte derop. Og denne var til at hejse op og ned, og havde sin Plads i

Hovedgangen, der kun var godt 1 Al. bred, saa man forstaaer, at Passagen ofte kunde være vanskelig nok, og forsaavidt heller ikke helt uden Fare, da man kunde risikere ved Lejlighed at faa Stigen i Hovedet. Og i Tilfælde af Ildebrand, hvad saa? Rigtignok var der ikke overdrevent langt ned til Jorden udenfor fra Sovesalen paa Loftet, hvor Vinduet desuden sad omtrent helt nede ved Gulvet, men et Stykke var der da. Om det nu var for at maale denne Afstand, eller for at anstille Prøve paa, om man ikke, naar det skulde være, kunde benytte Vejen ud af Vinduet, nok er det, et af Børnene fik Lyst til at gøre Forsøget, sprang — og kom godt fra det. Men hun blev ikke fremstillet som Mønster til Efterfølgelse.

Nej, de lokale Forhold dernede var kun saa som saa. Og hvis vi i den Tid havde faaet Besøg af Sabroe, havde der nok været til os i en god Mening.

Men hvad skulde vi gøre? Huset var jo oprindeligt ikke bygget til et Børnehjem for 10 Børn og en Husmoder, men kun for et enligt Menneske, og Penge til at udvide for havde vi ikke.

Da kom Svaret en skønne Dag lige ind ad Døren til os i Form af en stor, højtidelig Konvolut, der indeholdt hverken mere eller mindre end en Meddelelse om, at vi i førnævnte Grosserer P. F. Nielsens Testamente var betænkt med den Sum: 25,000 Kr. Rigtignok var der det at bemærke, at Kapitalen ikke blev renteydende for os, saa længe Enken levede. Men det vilde da komme engang, og saa? — Ja, foreløbigt glædede vi os, og takkede Gud. Men længe varede det ikke, før vi begyndte at anstille Betragtninger, om ikke dette var et Fingerpeg i Retning af Udvidelse. Men hvorhen skulde vi udvide os? Børnehjemmet laa ret indeklemt mel-

lem to Gaarde, lige ud til en stærk befærdet Vej. Vel var der en lille Have bagved, men den gik næsten helt med til Legeplads, og saasnart Børnene var udenfor Døren, var Fristelsen der ogsaa til at løbe ud paa Vejen og tage Del i Livet derude. Og det var tit ikke saa heldigt.

Skulde vi bygge, maatte vi, for at faa det tidsvarende, bygge helt fra nyt og have langt bedre Plads og være mere frit beliggende. Vi maatte til Hammerum. Dér havde Kommunen sin Fattiggaard med et stort Jordtilliggende. Maaske var det muligt at faa en god og tilstrækkelig Grund dér paa billige Vilkaar, muligt endog som Gave. Hvem kunde vide det? Gjellerup Kommune havde altid været os god. Vi maatte forsøge at bede rigtig pænt om det. Og til vor store Glæde lykkedes det over al Forventning, idet der blev tilstaaet Børnehjemmet en hel Tønde Land fortrinlig beliggende og af god Beskaffenhed.

Og nu kan det nok være, der blev taget fat med Iver og Lyst, hvortil ogsaa det bidrog, at Bestyrelsen helt var enig i den Sag, og at Bestyrerinden, Frk. Nielsen, jubede ved Tanken om at faa et nyt, stort og velindrettet Hus, og saa tilmed Plads til en Have, som hun allerede i Tanken saa for sig som et helt lille Paradis.

Dette var i Aaret 1905, og næste Aar stod Bygningen der fiks og færdig, og Haven anlagt. Og hvem der nu kommer ad Hovedlandevejen fra Herning ad Hammerum kan ikke undgaa at lægge Mærke til det pæne Hus, paa hvis Forside staar malet: „Gamle Minder“, og som allerede er omgivet af frodigt voksende Træer og Buske. En Del af disse udgør det før omtalte kommunale Anlæg, men i Fortsættelsen

deraf kommer Børnehjemets Have. Og det maa vel nok være os tilladt at sige, at det er ogsaa en af Bestyrerindens Glæder at vise sine Gæster omkring i den. Hun forstaa ogsaa ved Hjælp af sin Medhjælperinde og de større Børn at faa noget ud af den baade til Pryd og til Nytte. Der er ikke mange, der har bedre Urtesager end hun; thi deri er hun enig med Dr. Hindhede, at „Planteføde gør

Det ny Børnehjem.

Barnets Kinder røde, og frisk Luft og Vand holder Legemet godt i Stand“. Og frisk Luft er der deroppe paa Bakkekammen, hvor Huset ligger, frit Udsyn over de dejlige grønne Enge mod Vest, hvor Herning By med sin høje Kirke og de røde Hustage tegner sig smukt i Landskabet.

Man vil forstaa, at det var en Festdag for os, da vi kunde indvi det nye Hjem, og mange Venner var samlede den Dag for at glæde sig med os og

hjælpe os med at sige Herren Tak og bede om, at hans Velsignelse maatte være over det nye Hjem ligesom over det gamle.

Ja, for nu begyndte der et nyt Afsnit i Børnehjemmet „Gamle Minder“s Tilværelse. Alene dette, at Rammerne for Virksomheden betydeligt var blevne udvidede, gjorde sit dertil. Der kunde nu skaffes Plads til ca. 20 Børn, og det varede heller ikke saa meget længe, inden de kom. Og nu steg ogsaa Budgettet Aar for Aar. Det, som var begyndt med nogle faa Hundrede, blev snart til lige saa mange Tusinde. Som Følge deraf maatte ogsaa Plejelønnen for Børnene sættes betydeligt op, men da vi ogsaa fik Del i Statstilskudet og fremdeles blev hjulpet af Amt og Bank og Sparekasse, ligesom ogsaa Sognets Beboere vedblivende støttede os i Form af gratis Mælk fra Mejeriet og paa anden Maade, kunde Børnehjemmet vedblivende føre en sorgfri Tilværelse. Vistnok kom vi i Gæld ved Opførelsen af det nye Hus, thi det gamle indbragte os jo ikke meget. Men ogsaa her traadte vor Kasserer, N. Larsen, hjælpende til, og nu da Hjemmet er begyndt at modtage Renterne af den store Gave, maa det jo siges, at dets økonomiske Status er god.

Men alt dette er jo kun den ene Side af Sagen og ikke engang den vigtigste. Børnehjemmets Gerning er jo ikke bare at sørge for Føde og Klæder til Børnene, men er jo da fremfor alt en aandelig Gerning, nemlig den, at efterkomme Herrens Befaling: Lader de smaa Børn komme til mig! Og der er maaske dem, der ville mene, at denne aandelige Gerning bedre kunde røgtes med faa end med mange Børn, da det saa bedre kan blive som i et virkeligt Hjem. Det tror jeg ogsaa, ligesom jeg

ogsaa i Almindelighed anser gode Plejehjem for bedre end selv det bedste Børnehjem. Men Erfaringen viser jo, at det netop ofte er meget vanskeligt at finde tilstrækkelig mange gode Plejehjem, og derfor vil der altid være Brug ogsaa for Børnehjem, og da alt i saadanne er indrettet alene med Børnenes aandelige og legemlige Tarv for Øje, medens i almindelige Hjem en stor Del af Tiden og Kraften medgaar til at klare de nødvendige Udgifter, saa kan der ogsaa forholdsvis være en hel Del flere Børn i et Børnehjem end i et almindeligt Hjem, uden at de derfor behøve at blive saa meget daarligere stillede.

Forøvrigt har „Gamle Minder“ stadigt sørget for, at dets Børn ikke blev ukendte med Arbejdet og Livet paa Landet, idet de som Regel er komne ud i gode Sommertjenester 1 eller 2 Aar i Løbet af deres Ophold paa Børnehjemmet, saa de efter deres Konfirmation, naar de skulde ud at tjene, da lettere kunde finde sig tilrette og udfylde deres Plads.

Naturligvis har vi ikke haft lutter Glæde af vore Børn. Vi har som saa mange, ogsaa gode Hjem, maattet erfare, at Syndens Magt er stor, og Verden fuld af Fortørelser, men dog tør vi tro, at den gode Sæd, som i Hjemmet blev nedlagt i Hjerterne, i mange Tilfælde ikke har været spildt, men vil bære Frugt i sin Tid. Det beror ogsaa saa meget paa, om Guds Børn er tro i at bære Børnehjemmet og dets Gerning frem for Gud i Bøn.

Naar jeg nu, som igennem mange Aar har været knyttet til „Gamle Minder“, og som endnu efter fattig Lejlighed omfatter det med lidt Kærlighed, tænker tilbage paa de svundne 25 Aar, da finder jeg kun 2 Navne endnu af dem, der var med fra Begyndelsen, alle de andre ere, det haaber jeg

vist, hjemme hos Herren. Jeg selv har ikke mere Lejlighed til at følge Hjemmet og dets Gerning til daglig, men jeg tror forvist, at den samme Aand raader baade i Bestyrelsen og i Hjemmet som i for-dums Dage. Og derfor har jeg godt Haab ogsaa for „Gamle Minder“s Fremtid, thi hvad der er be-gyndt i Jesu Navn, og hvad der øves og virkes i dette samme Navn, det skal ogsaa nok lykkes, hans Navn til Ære!

A. Kastrup,
fhv. Præst i Gjellerup.

